

S. ANSGARIUS
VULGO
SVECORUM DANORUMQUE
APOSTOLUS.

SEU

Vita S. ANSGARII olim à quodam Pontificio latine scri-
pta, ac postea ab alio in Svecicum idioma translata: at hic
rursum in latinum conversa, abbreviata & sobria
censurā Theologicā passim castigata, lucidq;
publicē data.

In Regia Academia Aboënsi
cum consensu Rever. Fa-
cultatis Theol.

P R A E S I D E
P E T R O BÄNG/ Doct. & Prof.
R E S P O N D E N T E
P E T R O J O H. S E R L A C H I O Nylando.

In Auditorio Majori die 14. Maji, Anno 1675.

A B O È,

Excusa à PETRO HANÆONIO, Acad. Typogr.

S. R. M.^{ts} REGNIq; SVECIÆ
VIRO FIDELISSIMO:
SENATORI AC IN MONTANORUM
COLLEGIO PRÆSIDI EMINENTISSIMO:
ILLUSTRISSIMO AC GENEROSISSIMO
DOMINO;

DN. ERICO Flemming/
L. B. de Lais/ Domino de Fücu-
na/ Strömska/ Swidia & Richstena/
&c. Domino meo gratosif-
fimo ac promotori be-
nignissimo.

S. R.

S. R. M:^{is} REGNIQ; SVECIÆ
VIRO FIDELISSIMO:

SENATORI AC CAMERÆ REGIÆ AD-
MINISTRATORI PRUDENTISSIMO:

ILLUSTRISSIMO AC GENEROSISSIMO
DOMINO;

DN. LAURENTIO Creutz/
L. B. de Casaritz/ Domino de Sar-
welax/ Abborsfors/ Liuxala & Saris/
&c. Domino meo gratiofis-
simo ac promotori be-
nignissimo.

ILLU.

ILLUSTRISSIMI DOMINI,
DOMINI GRATIOSISSIMI.

Adparere coram Vestrarum Celsitudinum splendidissimis Nominibus non potest quisquam plebeius, qui modo vel leviter Nominum Vest. Celsissimorum magnitudinem uti debet, recte metitur: Ego tamen Vestrarum Celsitudinum Magnifica nomina etiam usurpare sum ausus. Scilicet ut aditus obicem mihi submoverunt Vestri benignissimi affectus, singulis clientulis patentes: Sic ut ita vel audacius, certe confidentius erumperem, efficerunt singulares Vest. Illustriss. Celsitudinum propensiones in meo Charissimo genitore ornando colendoq;. Sunt fateor ejusmodi Magnifica propensiones indebitae, ac quæ ideo nequaquam in hæreditatem volunt vocari; attamen sicut per rivulos solent limpidi fontes servare suum alveum perennem; Sic solent Magnificorum benignitates perennes esse in coledinis iis quos semel adoptarunt: Imo, sicut etiam per obstructos rivulos alveum sui exhauriendi querunt fontes: sic tanto magis per patentes vias storum clientum erumpunt Magnates aut saltem suam bonitatem ferunt explicari. Suscipe ergo Domini Celsissimi Vestrorum Illustriss. Nominum Clientulum, & non modo absq; indignatione audite me tenellis hisce laboribus de Priscorum Sveci-Gothorum Solemni Prædicatore S. Ansgario, Vesta Magnifica Nomina usurpasse, sed & per me continuo alveo Vestrarum bonitatem summam ad posteros diffundite. Sic precor,

Illustriss. V.^m Celsitudinum.

Observantissimus

PETRUS JOH. SERLACHIUS
Nylandus.

S. ANSGARIUS

SEU

Vita S. ANSGARII olim undetriginta capitibus scripta a S.
Remberto ejus discipulo & in Ecclesia Bremensi successore;
at hic ex versione quadam Svecica
contracta, & sobrie resensita

I. S. A Nsgarius Svecorum Danorumq; Apostolus, natus in Gallia ex honestis parentibus, exorsus est suam vitam favore Numinis, auspicis rectioribus, destinatus quippe molendis pervariis divinis, non ipse modo in probitate vita literis divinis humanisq; impigre incubuit, sed & sic eminuit Spiritu, ut adpareret ipsum tantum indies gratia ad crescere, quantum adolesceret ætate. Scriptor Pontificius refert ipsum singulis momentis, divinis gratuitis donis fuisse auctum, ac non nunquam, etiam primis annis, revelationibus divinis compellatum, singulis vel monentibus, ut cum probitate vita studiorum literarum urgeret fideliter; vel edocentibus, quæ esset sua religionis vera facies. Magna vero est gloria revelationibus frui, neq; minus donum iisdem non sollicitari ad superbiam, vana hominum deprædicatione, sicut id ipsum expresse suo exemplo docet Paulus 2. Cor: 12: 7. Ansgarius igitur ut erat singulari modestia, ne judicia vulgi pateretur sua fata anticipare; singulas suas revelationes studiose reticuit: sed quæ tamen postmodum plenis rumoribus manarunt, in anctoris ornamentum, ac rerum ab ipso gestarum quoddam stabilitamentum. Scil. reticuit ille easdem tantum sociis levioribus, natis ad quævis circumferenda: ast commilitonibus probatae fidei narravit de omnibus, quæ sibi unquam adparuerint, sanctam silentii fidem ante præstolatus: attamen & illi præpostero

M m m

postero zelo moti, post fata ejus non modo vera quæq; legerunt, sed quoq; falsa quam plurima illis adjecerunt. Hinc fabulæ variae, ac in celebrioribus sequentes: *Prima*, quæ Ans-gario quinque annorum puer, ludisq; supra modum intento narrat b. Mariam longa fæminarum caterva stipatam, adparuisse, svasisseq; ut mundo ejusq; ludicru cunctis renunciaret alacriter, ubi vellet ad matrem demortuam, quam in isto comitatu videbat præcellentem, seq; cæteras, felix contendere; non ferente quemquam vanum aut pigrum sibi adjungi. Hacq; admonitione eum sic immutatum, ut stupore & mutata vitæ & profectus, brevi percelleret suos commilitones cunctos.

II. Altera deinde ejusdem fidei fabula memorat non tantum, quomodo Ansarius adultior factus, institutusq; monachalibus imbutus, coepit studium pietatis paulo ante per infirmitatem remissum excolare, ad nuncium dolenda mortis Caroli qui sternatus vel sua sponte, ob conditionem ecclesiæ, privata tunc benigno nutricio; vel maxime cum inciperet versare animo informationem, primis annis sibi à Diva virgine factam: Sed & ducta similitudine à statu Apostolico, adjicit eum mundo q. mortum die pentecostesq; sopitum, ad vocatos expostulasse Apostolos Div. Petrum & Div. Johannem. Hos mox adparuisse, ac agnitos vulgaris sua descriptione (faciente alterum crinibus rectis senem, crassum ac subtristem, alterum vero juvenem statuæ longioris at macilentum) duxisse illum in locum tenebricosum, plagarum ac vexationum plenum. Ibi eum intolerabilia brevi tempore passum; non quod summos adhuc cruciatus sentiret, sed quod ad adspectum florentiæ ecclesiæ in cælo, prorsus sic contabesceret? Ab omnibus tamen hisce malis eorundem advocatorum beneficio ipsum liberatum, &c. Describit hanc fabellam pontificius tanto fusijs, quanto eam ad firmandum purgatorium quoad varias circumstantias, excogitavit solertijs.

III. Tertia fabula dictitat illum pedagogum in Schola S. Petri, hora-

horaria S. Johannis pro more quotidiano visitata, incidisse aliquando in somnum, ac vidisse Christum per omnia sic ornatum, sicut in Apocalypsi Johannis passim depingitur, confusum ad Eius Majestatem hunc nostrum, sed mox refectum audita voce gratuita peccatorum remissio.

Quarta narrat de puerō Tulberto qui ipso rectore à condiscipulo suo fuit interfactus, docetq; hujus inopinato casu hunc nostrum valde fuisse turbatum; refocillatum tamen illico, quod videreet interfactum, ob suam patientiam sub plaga, fidemq; proximi amorem usq; ad vitæ finem, cœlestibus statim adscriptum. Has talesq; alias fabellas quarum quoque aliquot nos infra recitabimus, eominiscitur Pontificius in vita hujus nostri Ansgarii, visionibus cœlestibusq; colloquiis prælumenis sui nominis doctorem nobilitare, & quoq; doctrinam confirmare: Hæc igitur pro certioribus omnino, quam fabulosis ille venditat suis, singula persuadens credulæ multitudini, vel ingeniosa partium compositiōe, vel subornatis qui eisdem ceutestes oculati subscribere audebant. Scribit non nemo nostræ religionis Theologus (Osiander Cent. 9. l. 4. c. 8.) horum quædam, etiam Dæmonis impositioni adscribi debere, & hæc Ansgarium vel insidioso commentum fuisse, vel revera ad decipiendum fecisse, juxta dictum Apostoli 2. Thes. 2: 9. seq. Nos utrumq; principium etsi per frequens in papatu sciamus: tamen prius exurgentī caliditati humanæ Judicamus hic convenientius; tantumq; abest, ut sub tantæ reformationis initium credamus Sathanam ministro reformationis semper illusisse, ut quoque confidamus Christum ei nonnunquam adparuisse in somno, maxime cum gratuita peccatorum remissio, & festinata in cœlum promotio, &c. essent contra arbitrium lectæ, animo ejus instillandæ, sicut ferebant narratiunculae tertia & quarta, & sic ut infra hujus generis mox memoratur quædam alia. Ornatus

hic noster eura humana divinaq; etiam temporis clementioris vir fuit, natus ~~nimirum~~ circa annum Ch. 760, sub Carolo Magno, heroe forti ac in ecclesiam Christi perbenigno sive devotione operum, juxta religionis retributivæ sectam, sive ut acceptam dignitatem regiam memoria beneficiorum apud ecclesiasticos gratius coleret.

IV. Vicit ut constat, Carolus Magnus Saxoniam a. Ch. 772, sed illa desiderio idolorum suorum Hermanus se vel Irmans se, nec non Hermionis, duce Widikindo rebellavit saepius, Rege maxime per Hispaniam a Saracenis occupato: tandem post decennium imperium accipere coacta, & ipsum principem Carolum est venerata, & amplexa Deum, cujas causa ille ex publico Wormatiensi decreto sese subjugavit. In eam igitur mox illata ratio monastica, & sic monasterium Corbejense conditum a populo, qui effusus in pietatem, idem moliri fuit ausus, sicut post idem fuit restauratum a Ludovico per opus satisfactionis, quod vexasset Adelhardum, uti habet Baronius. Sic concilio hunc nostrum cum Baronio. In hoc primo apud Saxonem templo Corbejensi, noster Ansgarius primus & litteras docuit & conciones sacras habuit.

V. Moritur illo tempore Carolus Magnus omne male in ecclesiam, orbatam summo patrono, sed mox ei succedie filius Ludovicus, princeps probus ac pacis amans. Accidit autem imperii ejus primis annis, ut Haraldus Rex Danorum, odio invidiaq; regulorum aliorum regno pulsus, confugeretur ad Ludovicum, auxilia recuperandi regni ab ipso rogaturus. Hunc supplicem non destitit Ludovicus per se ac per alios sollicitare, ut nomen daret Christo, cumq; affirmasset hoc modo & se fore illi coniunctiorem, & suos subditos promptiores ad opem ferendam, facile effecit ut se auctore ac teste ille cum conjugé ac liberis Moguntia susciperet sacram baptis-
mum.

sum: qua ratione cum ille tantum peteret mundana, etiam
 divina accepit, prorsus sicut Thelericus Rex Bulgarorum pau-
 lo ante apud Patrem, exagitatus à suis, cum mundanis obti-
 nuit cœlestia: ambo tanta gratia carituri, nisi in angustias
 à suis fuissent redacti. Ac baptismum postquam Haraldus
 accepit, jam nulla mora rei gerendæ injecta, sed ille proti-
 nus domum est remissus. Noluit vero Ludovicus eum solum
 h. e. absq; sacrorum assistite demittere, ne vel ipse ceu ^{veo=}
 quos deficeret, orbatus pio monitore; ac ut cum illo plu-
 res alij colligerentur Christo. Igitur à primoribus suis quæ-
 sivit, quem huic negocio putarent commodum? singu-
 lisque hæsitantibus in convocato super hoc Senatu, o-
 stendit Abbas Walo: *sibi esse monachum, flagrantem religionis*
pietate, & optantem quoq; propter nonnen Christi, indies exponi: vi-
deri ergo illum huic negocio aptum: sed velitne idem ire an-
non. se necire. Accitur mox Ansgarius, edoctusque à Wa-
 lone de spe fructus sui, tam Abbatii ait, *se iturum quocunque*
mitterent ob gloriam Christi; quam Cæsari quærenti, an vellet
Regi Haraldo comes ire in Daniam? respondet *se promptum esse*
comitem. Mirantur hanc alacritatem multi, quod auderet
 talem peregrinationem suscipere, derelictis parentibus ac
 fratribus, quibus multos annos adsuevit dulcissima animo-
 rum conjunctione: plures eum desiderio anteactæ vitæ, in-
 crepat ob studium tam intempestivum; sicut quoq; non
 pauci eum à proposito deterrere conantur: sed ille constan-
 ti ac fixo animo perseveravit in proposito, non tantum ne
 levitatis damnaretur, sed cumprimis ut Christo populum lu-
 craretur ex septentrione. Ex hoc igitur die coeteris pro-
 perantibus ad aulam, ille in vineam vicinam divertit, ubi in-
 cubuit calidis precibus, divina benignitate promoturis me-
 ditatum iter. Videt vero Auchbertus monachus eum sa-

pius ibi prostratum, admiratusque solitudinem ac effusam devotionem, percunctatur misericordia magis quam cura vanitatis, an pœniteret ipsum concepti voti? ille turbatur interrogatione audita, ast mox intelligens etiam ei suum votum probari, respondet se *anxie occasionem itineris esse amplexum*, nec unquam ab hoc pio studio ullius argumentis disjici. Negat tum alter ipsum solum iturum; & cunctantibus aliis, si ab Abbatे impetraret veniam, ostendit se paratum esse illum sequi: Reversum igitur ex aula Abbatem, stipendemque inveniri non tantum viatorem, sed & offerri itineris comitem, compellat de missione Ansgarius, obtinetq; mox desideratum Auchbertum. Protestatur vero hic Abbas *neg. nunc neg. ante quemquam cogi ad hoc periculosum iter audendum*: quod non adjiciebat ex invidia aut immisericordia; sed quod istis temporibus ei in deliciis achoronoribus lecure viventi crudele videbatur, post tantum itineris objici gentibus feris, ac sua idola publice sollicitis.

VI. Ducuntur exinde hi duo comites, animis animorumq; curis jam nunc copulati ad Cæsarem, gaudentem eorum piis studiis; donatiq; cistula, sacco ac momentis itinerariis alijs, mox mittuntur in Daniam cum Haraldo, moniti in id invigilare, ut ab actis diaboli larvis ac mundi illecebris, Christianismi memorem eum servarent, ac juxta ut doctrina & moribus plures Christo negotiarentur. Jam discedunt a Cæsare bi duo bellatores sacri, officio magni sed adhuc omni ministerio civili destituti, quod nec Abbas quemquam ministrum illis adjungeret, omnibus sub talem expeditionem detrectantibus munus; nec posset adhuc Haraldus quemquam suorum illis dare, singulis etiam ibi ceu novitis in re Christiana, vel aspernantibus vel non intelligentibus religiosum famulatum. Pergunt ergo soli Coloniam, ubi Episco-

pum invēniunt Adelbordum, qui tradit eis navem instru-
ctam duobus spaciis distinctam; quorum altero illa mox ac-
pit Regem, altero præfules sacros. Hac occasione inter Re-
gem & ipsos magna amicitia mox coaluit, & sic regiorum
satellitum obsequio levata inopia famulatus proprii. Na-
vigant inde secundo Rheno per Dorstrat (Dordrechtum ego
interpretor) visaq; Frisia, adpellunt ad litora Daniae: ubi
exponitur Haraldus, properatus ad terras sibi à Ludovi-
co datas, omnes vicinas Germaniae, ut haberet refugium, si
in posterum contingere cum similiter vexari à suis: Hi ve-
ro servi Dei seqvuntur, & mox incipiunt in gentibus prædica-
re Evangelium Christi magno zelo. Nec concionibus tan-
tum & piis moribus proficiunt, sed quoq; Scholam 12 puer-
rum erigunt, discipulis ibi aut emptis numerato precio, aut
sibi ab Haraldo missis. breviq; tempore efficiunt, ut undiquaq;
per oras balthicas memorabiles celebrentur. Sic agunt
socia opera per biennium; eo vero exacto incidit in morbum
Auchbertus, qui relicto socio, domum novam Corbejam re-
latus paulo post pie decessit.

VII. Sveci interea ferebantur magno religionis Christianae amore, sed commodis præconibus publicis miseri desti-
tuebantur: mittunt igitur ad Carolum Magnum rogatum, ut
aliquot Evangelizantes acciperent: Hoc tempore veniunt
pariter legati ex Svecia ad Filium Ludovicum, qui narrant
inter cetera sibi commissa, domi quam plurimos agere, qui desiderarunt Christo adjungi, ac cum primis ad religionem Christianam in-
clinare Regem, nunc rogantem ut Cæsar prædicantes ad se se mitteret,
introducturos sacra, quorum rationem piam ante ece alio audissent, sed
quorum gustum ipsi hactenus p'ene non percepissent, vel bellis impe-
ditu vel constantia veteris religionis victi. His auditis exhibila-
tur Cæsar magnopere, gaudens offerri apłam disspellenda-

sum

rum prorsus ex Borea tenebrarum; sollicitus ergo de novo Apostolo, adhibitis ministris consulit rursus Abbatem Corbejensem, quem mitteret in Sveciam, ad explorandum, an & ea gens tota vellet religionem Christi amplecti, & inveniret ne in quaque alium sui ordinis monachum illi itineri idoneum, an uterentur Ansgario, qui fuit Haraldo Regi à sacrâ? Placuit revocari Ansgarium. Hic autem ut primum ad aulam venit, causam vocatōnis illico intellexit, perfususq; zelo doctrinæ Christi, tantum absuit ut recusaret iter, ut quoq; summo gaudio id ambiret, quo Christo fidelis negotiator, multas animas lucrari posset. Accedit autem illi hanc pietatisflammam, cum simplex ejus devotio sacro officio data, tum præcipue illam fecit ardor Apostolatus inter gentes obeundi, elicitus non per levitatis auram, nè sui similem haberet septentrio, sed conscientia zelo suscepitus ac fortassis indiciis divinis promotus. Solet animus noster justa temperantia exhilaratus, quandoq; sompniando intelligere futura, Deo illa vel nova gratia manifestante, vel per rudera imaginis suæ concreatae, promovente: fuerit igitur fas suspicari, hunc à Deo excitatum majoris molinitis virum, per aliquod somnium intellexisse suæ vocatōnis fata, vel ceu temperantem vi donorum naturalium; vel ceu magnum Dei præconem, per aliquam revelationem novam, ut hic mihi religio sit, prorsus refellere traditionem pontificiam, quæ refert: *vidisse ipsum se cum Dominicanis emissum ad pradicandum, sed longe supra omnes alios se exaltatum, dignatumque sermone Christi de gratuita peccatorum remissione, ingenti tandem gloria perfusum.*

VIII. Ergo ut primum hic noster adaptauit coram Cæsare, interrogatus an vellet in Sveciam ire præco Verbi Dei? respondet se paratum pergere, quocunq; juberet ire. Sed ne solus iret, datum ei comes Withmarus, ac in Daniam ad Haraldum destinatus

tus Gislemarus, ambo monachi Corbejenses, religione vitaque probati. Ansgarius itaque comite Withmaro, ingreditur acceptum in Sveciam iter. Ast quæ in itinere mala pertulit, Dæmone cursum Evangelii impediente, horret animus cogitare, & longum quoq; foret singula recensere. Inciderunt ambo in piratas, quorum primum impetum sociis mercatoribus repulerunt animose, sed à quibus repetentibus expugnationem, mox ipsi sunt victi, ac exuti bonis plerisque Cæsarea dona ac ornamenta amiserunt omnia, & tantum tenuia quædam retinuerunt, quæ navi ad litus adpulsa, occuparunt, desilientes in terram.

IX. Hic fracti multorum sociorum animi, & de reditu consultatio facta: Ansgario autem & socio Withmaro semper stetit sententia experiendi fata Christi per boream. Pedibus ergo post acceptam cladem dilabentibus aliis hi soli incedunt, donec objicerentur freta ac maria: Inde rursus convergentes (anno Domini 806. ut volunt recentiores, Tu Baronii calculum vide supra pag. 445) transmittunt in Sveciam, ac portum Mälarensem ad metropolin Biörkfö felicem intrant. Excipiuntur mox benigne à Rege Berone, edocto ante de eorum adventu, ac nunc admonito quoque de eorum præsentia, per legatos, quos ante eorum causa mississet ad Cæsarem. Metuit vero bonus Rex turbas novæ religionis motu; quocirca refert ad concilium, *quid senatoribus, ministris ac subditis videretur de hoc novo negocio, singulisque adprobantibus ut hisce præconibus audiretur evangelium Christi, exhilarantur cuncti lætitia magna; præprimis tamen lætantur præcones ipsi; quos ad hanc usque horam inter spem ac metum suspensos, sola tantum humanitas Regis recreasset.* Incipiunt ergo mox prædicare, ac primis concionibus sicut reficiuntur Christiani per Sveciam vinciti, (*en Evangelij præco-*

nei Ansgerio priores) videntes suæ fidei viros publice sacris de fungi; sic Christo colliguntur mox infiniti alij. Fuit in horum numero Prætor civitatis Björkðensis, Heriger dictus (nunc hoc nomen est Eriker vulgo Erker) regis primarius consiliarius. Hic & inter primos suscepit flumen baptismi, & baptisatus constantissimus mansit in fide: promovit quoq; idem postea religionem Christi, in prædio suo ædificatâ æde sacra, quam Christo dicatam primam fuisse in Svecia inter omnes publicas, accipimus documentis non obscuris.

X. Hoc pacto annum & semestre egerunt hi duo Apostoli in Svecia: placuit vero postea illis testimonio vitæ ac muneris impetrato à Rege, ad Cæsarem Ludovicum reverti: Cui sese humaniter excipienti exponunt suam expeditionem sacram, memorantes quomodo Deus aperuisse viam publicæ prædicationi, promovissetq; ut non modo, sicut ante fama, currenti nuncio, aut per vinculos celebretur in solitudinibus Christus: sed feratur quoq; nunc ille publico præconio libere passim per varias gentes, ac cum primis colatur in templo ab Herigero erecto. Hac relatione exhilaratur Cæsar; mox igitur non tantum Dœ gratias agit, quod evangelium dedisset sonare per Daniam & Sveciam; sed & sub boreales sui imperii fines constituit episcopatum, unde in nominata regna esset in posterum ecclesiastica inspectio, & frequens evangelij prædicatio. Non equidem sic ordinavit Carolus 4tus subacta Saxonia, ut vulgaris episcopatus ibi constitueretur, sed voluit Hamburgi Archiepiscopatum ordinare, lucem borealium ecclesiarum cunctarum, in quem finem quoque ex Gallia vocavit Episcopum Adelgarium, quem jussit ibi templum consecrare, nulli alii obnoxium: ipsum vero præbiturum facem diffusis per septentrionem populis cunctis, Hoc consilium fuit Caroli, subactis 4ta vice ad domitis Saxonibus: nimirum ut sicut ante

te Mersburgi, Zeugnitij, Basileæ ac Wormatiæ erexisset episcopatus, nec non templo spendida constituisset Regensburgi ac Augsburgi; sic finito bello religionis Saxonico, versus septentrionem Hamburgum magna face spectare jussit. Filius vero Ludovicus, qui patri successit in imperium, idem consilium sicut ante dictum, non nihil mutavit, quod de consilij paterni ratione, non statim esset probe informatus. Atque sic quam provinciam pater noluit ulli committere, re immatura spe ampliorisque tractus versus boream noñdum expleta, illam filius ornavit certo præsule, Episcopo nimis paris potestatis cum illo, quem pater jussit regere subactam versus meridiem, Saxonia partem alteram. Sed non diu hæc facies rerum: Mox filius Ludovicus exequitur consilium paternum, audito quantopere cresceret ecclesia Christi per Sveciam ac Daniam. Hamburgi igitur erigit Archiepiscopatum Jurisdictionis ex præscripto civili eminentis ac valentis super boream totum; cui præficit suum probatæ fidei ac devotionis Ansgarium, consecratum paulo ante à Pontifice magna solennitate, præsentibus Archiepiscopis; Eboue Trevirensi, Orgario Magonciensti, nec non Episcopis Drogone Methensi, Heligando, Willerico & alijs quam plurimis ex clero ac laicis. Quia vero gentes Hamburgo vicinæ habitarunt, à quibus Archiepiscopo potuit præsens periculum intentari; igitur ut esset illi & tutior sedes, si quæ ingruisset tempestas sæva; ac ut compensaretur spes salarij, quam primis annis Archiepiscopus non potuit à gentibus sperare, auxit Cæsar illum æterna possessione prædii Thurholensis in Gallia.

XI. Sed agebatur res ecclesiastica, ergo sicut convenit fieri accepto jugo Pontificiæ vanitatis aut simulationis: sic super totum negocium voluit Cæsar Papam consulere. Ad obtinendam igitur confirmationem a-

ctorum , mittitur postea Ansgarius Romanum , ad Pontificem Gregorium secundum , vel uti alij volunt quartum sive Gregorium sive Leonem . Comites legationis fuere Episcopi Bertoldus ac Radulphus , nec non illustri prosapia oriundus quidam Comes . Confirmantur Romæ mox singula , & Ansgarius solenniter renunciatur Papæ legatus omnium circumcirca hic Jacentium populorum , per Sveciam , Daniam , Farriam , Grönlandiam , Schridesindiam sicut & aliorum omnium versus septentrionem ac orientem habitantium . Præagit statim animo Ansgarius muneris molestiam ; ergo ad vota solvenda , ac simul ut juvaretur sub tanto imminentे onere , juxta tenorem suæ doctrinæ , capite ac pectore incumbit sacris Divi Petri , & sic demum ingreditur publicam sui muneric annunciationem . Postea ne eorum , quæ Ludovicum inter & Ansgarium fuere acta , quicquam annihilaretur , jam anathematis fulmine horrendo à Papa percutitur in præsenti ac futuro , quisquis illa tentaverit eludere aut frustrari : Sic Sacrosanctam voluit illius temporis papa reformationem borealium , ac simul ne quisquam eam turbaret ullo prætextu ullave audacia , his limitibus voluit ille ejus auspicium munire . Reversus vero Ansgarius in suam provinciam , pro amore quo flagrabat , propagandi regni Christi , nihil omisit sui muneric intactum . Prædicavit , baptisavit tam domi in sede Archiepiscopali , quam alibi excurrendo ad vicinas gentes : saepius quippe divertit ad illam civitatem in finibus Daniæ sitam , quam accepit à Cælare datam in diversorium , quoties mearet Hamburgum inter & Daniam ; ut inde tanquam ex specula , res Daniæ inspiceret , urgeretque rectius .

XII. Et facilis fuit illi hoc pacto inspectio super ecclesias Daniæ : Svecicarum v. inspectioni vidit se ob tantum locorum intervallum , haudquam sufficere ; in sui igitur vicem ac lo-

cum

cum constituit Gaubertum, quem insignivit nomine Simonis Apostoli, ut famam officij aleret memoria nominis. Cæsar etiam huic, uti ante Ansgario, dedit in Velano nuper conditam urbem, qua frui debebat, ad quosvis inopinatos casus, iudem possessione perpetua. Tanta tunc temporis fuit Cæsarum liberalitas in Clerum, vel prudenti consilio adhibita ad donis permulcendum eos, quorum beneficio ipsi paulo ante surrexisserent; vel elicita simplici devotione, fructum pietatis vendente externo opere. Post hæc hi ambo Gaubertus & Ansgarius, digrediuntur ab invicem, alter ad nos Svecos, & alter ad suos Hamburgenses. Et summo quidem studio ecclesiam suam ampliavit Ansgarius Hamburgi ac per Daniam, ubi multos doctrina vicit, nec pauciores exemplo. Pueros quoq; vel emit expositos venales, vel ex carceribus redemit, quos partim domi suæ informavit, partim informandos in Galliam misit ad prædium suum Thurholense; singulis ut postea uteretur in promovenda per episcopatum suum ecclesia Christi. Accidit vero inopinatus casus, cum hæc talia versaret animo: Piratæ absente Berichero Prætore Hamburgensi invaserunt Hamburgum, direptisque mobilibus cunctis, tam sacris quam profanis, sangvine ac favillis cetera omnia repleverunt: Quo excidio fensit fuga elapsus Ansgarius magnam cladem, quoad suam superlectilem ac ædes sacras. Ac tametsi percelleretur primum non mediocriter his tantis malis; mox tamen animo recollecto, exclamavit cum Jobo: Dominus dedit, & Dominus abstulit: sit nomen Domini benedictum!

XIII. In Sveciam interea venit Simon Episcopus, ubi benignè excipitur tam à Berone Rege quam subditis plenisq;. Incipit ergo idem mox publice prædicare Evangelium Christi, applaudentibus cunctis, ac gaudientibus numerum Christianorum de die in diem augeri; sed non fuit id gaudium diu-

turnum. Sicut astu juvit Sathan piratas ad vastandum ecclesiam Hamburgicam ac Danicam; sic Svecos replevit idem odio in Simonem suum Episcopum, ne imbuerentur plena cognitio-
ne Christi, quos eadem imbutos, devotione ac constantia no-
vit fore sibi infensissimos: hinc mox minæ ac vincula in epi-
scopum & socios cœteros, sed quæ tamen singulæ sunt repressæ
publicata eorum ex regno proscriptione: Sic inscio rege tan-
ta tunc facta est violentia per multitudinem, quæ hoc modo
graffabatur licentius, non levitate tumultus, sed ut pro mo-
re suo constantia tueretur avitæ religionis cultum. Non
tulit autem Dei iustitia id flagitium diu impunitum: periēre
variis cladibus quotquot illi interfuerent. Foret nobis lon-
gum singulorum funera persecui, nec fortassis vera omnia
quæ jactantur. Loco omnium recitant Pontificii sequens
exemplum ceu singulare ac multis familiare. Cujusdam ma-
gni viri filius fatigabatur variis cladibus ac funeribus domesti-
cis: tandem cum malorum nullus finis esset, consuluit Magus
quem Deorum offendisset? intellectus non quemquam Deorum suo-
rum sibi infensum, sed Christum recens pradicatum; cuius sacra-
supellecilem (librum) habuit domum inter spolia translatam; quam-
que sivis situ ac pulvere obduci, destinatam sacro usui. didicitq; am-
plius non ante cessare sua tristia, quam eundem librum Christiano ali-
cui reddidisset. Quod etiam arte factum, nemine audente il-
lum accipere palam. Fuit olim arca Domini Philistæis exi-
tiosa, nec minus curiosis Judæis damnosa in Betslemes, sin-
gulari consilio ac arte illuc devecta, 1. Sam. 6: sic pariter
huic Domino exitium ac cladem dicunt attulisse librum sa-
crum: unde memorant religioni fuisse tam raptor, eum te-
nere; quam infirmis Christianis eum acceptare, nè instar
quorundam Betslemitarum aliquo malo, ob curiositatem
glesterentur. Expositus itaq; incidit in manus simplicis cu-
jus.

jusdam Christiani, qui ejus beneficio usuario, statim sic augēbatur, sicut arca Domini locupletabatur Abinadab, 1. Sam. 7:1.

XIV. Inde per 7 años nullus fuit in Svecia verbi Dei publicus præco: Angebatur hoc ejus fato magnopere Ansgarius, qui dolebat vicem cum totius gentis, tum præcipue sui Herigeri senatoris ibi primarij. Ergo tam ad eum servandum, quam ad alios vocando; denuo mittebat illuc Eremitam Argarium qui inveniebat dictum Herigerum Metropoleos prætorem, constantem quidem in fide, sed indigna passum à sui sanguinis gentilibus aliis: attamen refocillatum eundem non mediocriter signis, quæ Deus ad vota ac preces ejus, edidit varia. Dicitur certasse cum adversarijs ac calo nubilo precibus à Christo obtinuisse, ut ipse cum puero, solus evitaret imminentem pluviam: contra vero irrigatos adversarios omnes, qui pariter per suos Deos deprecabantur imbrēm; Dicitur porro precibus à Deo obtinuisse celerem sanitatem; ac utroq; prodigio, factō ad imitationem vel Gideonis vel Eliae, confusisse idololatras, sibi defectum siorum in religione exprobantes, & falsitatem ac vanitatem cultus objectantes.

XV. Neq; fuit is solus prorsus, quem Deus in Svecia inter Baalitas cultus sui constantia munivit, absente episcopo; Sed sic ut in Israel prolapso vero cultu, Deus habuit non pauca millia sibi reservata 1. Reg 19: 18. Sic fuerunt h. t. in Svecia, quos nulli motus, nullæ mutationes prosternere potuerunt. Fuit ibi quædam foemina Fridebergus dicta, quæ eādem cum Herigerō perseverantia gratia celebratur, quamq; neq; preces neq; consilia flectere potuerunt, ut rupto foedere inito sub baptis̄mum, relaberetur ad idola, quæ ante culta felix abjurasset. Fabellam de ejus filia, jussu matr̄ portante suam pecuniam Doorstratum, ut inveniret quibus bona nomine Christi divideret, tantumq; in marsupio aucta sub vesperam, quantum interdiu profudisset sacrū; fabellam inquam, plenam, non attinet memo-

rare: tantum notamus quod Deus pro immensa sua bonitate juvit tam Frideborgim, quam Herigerum, constitutos in agone mortis, immisso Eremita Argario, qui habentes auge- ret, juxta dictum Christi, Matt. 13: quiq; ipsos decedentes perfunderet consolatione svavi. Fuit equidem tunc temporis vera doctrina multum in variis articulis vitiata, cum primis opinione satisfactionis per propria opera, spe intercessionis aliorum &c. attamen in angustiis conflagrarent saepe illæ stipulae apud simplices, & illi refecti auro, quod mentio gratiæ Dei & vulnerum Christi, eis objecit potandum. nam licet tunc floruit papismus: non tamen defuerunt, qui ei verbo spiritus Dei imperterriti resistent, ceu Haimo Halberstadiensis, Rabanus Moguntinus, & plures alii, singuli tales, qui exceptis paucis nævis, quos etiam in aliquot patribus toleramus, salutaria suis auditoribus nunquam non propinarunt ac instillarunt.

XVI. Sed mortuo Hertero prætore Metropolitano in Svecia, eepit Eremitam Argarium prioris vitæ desideriū; Is igitur haud cunctanter nostras terras relinquit, & rursus se in eternum recipit: Unde ecclesiis Svecanis denuo magnum periculum privatis pastore: sed quo haud minus aliud videbatur Germanicus obversari; cum morte Ludovici (non loquor hic ejus depositionem, factam à filiis, quia per amicos ac Senatores est ille postea restitutus) esset dividendum imperium inter filios, Lotharium, cui pater dedit Italianam; Pipinum, cui pater dedit Aquitaniam; & Ladicum juniores, cui in divisione paterna cessit Bavaria. Ut triusque inquam, tam Svecia, quam Germania tristi aspectu turbatur quidem Ansgarius, sed non perturbatur, ut ab officio suo vel quicquam remittat. Quin Deum adgreditur precibus, qui regum corda premit sua manu, sentitq; mox ecclesiæ suæ eum misereri, suffecto in optimi patris locum, filio ejusdem & nominis & pietatis.

XVII. Hic

XVII. Hic junior Ludovicus studuit statim in Ansgarium derivare curam ecclesia Bremensis tunc desolate multum ac episcopo orbata; sed munus id recusavit Ansgarius ipse, metuens si acciperet, ut apud alios notaretur labe a varitiae. Ludovicus ergo convocatis sui imperii episcopis plurimis, senatoribusq; non paucis cum audisset non vanum videri suum studium de augenda provincia Ansgarij, quod Brema vicina esset Hamburgi, quod Ansgarius dotibus excellens duobus sufficeret episcopatibus, & quod deniq; ille indigeret hoc posteriori additamento, ceu solatio quondam ob rei terra mariaq; a prædonibus direptas; facile ei persuasit ut acciperet conditionem oblatam.

XVIII. Ex eo Ansgarius mox petitum confirmatorias super hoc munus Ludovici, pergit ad Guntherium Archiepiscopum Colonensem, sub cuius directione erat episcopatus Bremensis: sed ille ceu vir doctus ac animosus, renuit voto totus, q; nollet suam cathedræ ex præscripto humano ante auctam se antistiteiri diminutum: Res igitur delata ad duos reges Ludovicum Bavaram ac Lotharium Italum, fratres, nec non ad eorum Episcopos. Singulisque factum adprobantibus, tandem recepit Colonensis se confirmatum Ansgarium, si in eandem rem consentiret Papa Nicolaus. Qua ratione Güntherus Colonensis respectu jurisdictionis civilis circa bona ecclesiastica, Nicolaum Papam recte est veneratus: sicut contra circa sacra cum errante rursq; recte est a versato (sunt verba Osiandri Cent. 9. l. 3.) ceu lupū ac anti Christum. Mittuntur ergo Romanum nomine Ludovici Salomon Episcopus Constantiensis, & vice Ansgarij Nortfridus, ejus per Christum adquisitus filius, vir pius ac prudens. Hi inventiunt statim Nicolaum in vota sua propensum, nec non adjiciunt agnum esse vi confirmationis Gregoriana, ut potissimum Ansgario doctore Christo colligatur boreas. Confirmat ergo ille mox suo diplomate petitum Ludovici, jubens ut in posterum Brema

jungatur Hamburgo, sede inseparabili: ac ne unquam ordinatio
hæc deponeretur, simul anathemate illam confirmavit, metuit
quippe ut nunc aut aliquo post Coloniensis eam sollicitaret aut
turbaret. Sicut igitur Gregorius paulo ante præsumptione
vicariatus Christi super totam ecclesiam, constituit nostrum
Ansarium Septentrionis præconem: sic pari potestate, pa-
riq; auctoritate eum ejusq; successores omnes munivit hic Ni-
colaus, super septentrionem i. e. Sveciam, Daniam, Farriam, Norve-
gianam, Gronlandiam, Islandiam, Schridfindiam, Schlaviam ac septen-
trionales populos ceteros, volens ac jubens quantum in ipso fuit
consecratam ecclesiam Hamburgensem his omnibus dispersis
præferre faciem, ac in ecclesiasticis dominari.

XIX. Suscepta nunc cura ecclesiæ Bremensis, cœpit Ans-
garius spiritu ferveri, quomodo per Daniam propagaret glo-
riam Jesu Christi. Divertit igitur ad Ericum, Daniæ h.t. regem,
petitum copiam prædicandi Evangelij Christi per regnum e-
jus. Ac sicut illi fuit bene notus tam probitate vitæ, quam
officiis, quæ præstiterat in concilianda pace inter regna Sa-
xoniz & Daniæ (crediderim sub tumultibus vel Widekindi,
vel filiorum Ludo vici primi) sic obtinuit non modo potestatem
prædicationis, quam petiit aperte, sed & ipsum regem acce-
pit affirmantem sanos esse suos omnes conatus, ac se præconio ejus aceen-
sum sacro Christi baptismati inibiare. Huic igitur ille facilis negocio
persuasit, ut pateretur templum ædificari, cui ferret perpetuo
assidere sacerdotem, qui consolaretur ac baptisaret rei Chri-
stianæ cupidos. Schlesviga huic honori tunc visa apta, quod
maritima esset, ad quam multi possent adpellere, & quod si
nuoso portu felix daret adpellentibus securam mansionem: Æ-
dificatum ergo ibi ac consecratum Christo templum, antistitiq;
datum à rege prædium unde viveret, ac quod pariter redditis
liberalitatem Regis iuxta morem illius seculi, declara-
ret,

get erga clerum. Confluxeruntq; illuc Rége permittente, quotquot ibi terrarum Deo vero servire voluerunt, etiam Dorstratenium ac Hamburgenium non pauci, qui omnes non tantum statim eminuerunt supra coeteros, sed & potentia ac ditiis floentes, urbi conciliarunt celebritatem magnam.

XX. His in Dania gestis, animum ad 3 vecos pari modo juvādos adjicit Ansgarius, promotionemq; rei potit ab Erico Dano, facili ad omnes suos nutus, ut pote studiis ac officiis abunde ante devinatio & jam bono Christiano. Ac tametsi haberet omnino quos sua vice in Sveciam mittere posset; ipse nihilo minus huic itineri se accinxit, quod sub axe arctoo præconem age-re, sciebat sui muneris esse, ex revelationibus divinis pariter ac ex statutis humanis. Nos statuta humana hic dicim⁹ ejus missiones civiles, earumq; confirmationes à diversis Pontificibus factas; sed quas tamen ille, ceu ex principio Divino ortas, venerabundus fuit amplexus: quocirca quanto Sanctiore vocatione externa se vocari credebat; tanto ipse alacriore animo contendebat ire. Revelationes autem divinas ipsi factas tametsi sint ut antedictum, qui vel condemnent, vel in dubio ponant; nos tamen singulas refellere haudquaquam sustinemus; non tantum quod probabile sit Deum tunc ut olim, suam doctrinam notasse ac confirmasse certis prodigiis: sed & quod inveniamus ipsum hoc eodem seculo eadem fecisse in multis aliis, ac porro legamus auctorib. non contemnendis, imo hic inf. c. 27. per hunc nostrum cootigisse similia. Ut igitur revelationes expectare haudquaquam Tibi sum⁹ auctores; sic factas ac commodis auctoribus notatas, nulliq; scripturæ loco aut veræ fidei articulo oppositas, inficiari, nunc ac semper nobis esto religio. Per Abbatem quendam tunc sibi visus est noster Ansgarius mitti ad insulare: ac quis pariter ac Dania, insulis non paucis constat Svecia; inde ipse statuit interpretatione haud

obscura, se disponente ac jubente Deo itidē ad Svecos alegari,
 XXI. Secunda igitur vice pergit in Sveciam, & comitibus
 legatis Danicis post 20 dies, ex quo solvit, portum Biörkōensem
 intravit. Tunc qui deduxissent illū multa mētione fidei ac pro-
 bitatis ejus magnā gratiam ipsi statim pararūt apud Regē Olaū
 puto Bractellā aut Skölkōnungum. Humaniter ergo ab ipso ac-
 cipitur Ansgari, sed mox animadvertisit conatibꝫ suis piis in re-
 gno obicē ponī. Invenit quippe Sveciæ Regem perturbatū, ac
 gentem ferē totam non parum corruptā: nam surrexerat illo
 tempore quidam de plebe, instinctu diaboli affirmans se fuisse,
 ubi convenissent Svecorum Dii omnes, jubentes se legato audire nos ha-
 cētenuſ fuisse diu amatos ac longa pace ornatos, tam suamisericordia
 quam nostris meritis, quod sacra reb̄ fecissemus: nunc vero nos ipſis
 videri in sacris frigescere ignavia ac sacrorum vel fastidio vel ino-
 pia. Se igitur numero suo veteri velle adjicere Ericum nostrum o-
 lim regem, (dicant hic alii, quis fuit ille Deificandus Ericus?)
 ne qui desiderio plurium angerentur: Prorsus vero illos nol-
 le ut novo Christo adsumpto se veteres aspernaremur, patetos banc
 tantam injuriam ire vindicatum, nisi eam brevi emendatione amoli-
 remur. Rex & sua sponte permotus, & his plus quam speci-
 osis sollicitatus, respondit se omnia in concilium relaturum,
 quod de his & talibus grayioribus aliis agere, non minus ad
 multitudinem pertineret, quam ad se Regem.

XXII. Quo responso uti Ansgarius adquievit; sic ex eo
 in preces ac vota se totum effudit, ut opus quod humano auxi-
 lio videbatur damnari, divino suffulciretur. Et adjuvit quoq;
 ipsum bonitas divina. nam ut primum Rex convocavit
 suos nobiles ac officiarios, indicataq; causa adventus Ansgarii
 decrevit censentibus ita singulis, ut sortirent de hac re apud
 suos Deos; tulit sors jacta, ut Christianismus admitteretur
 ac per Sveciam propagaretur, non vanis Diis illum cupi-
 entibus, sed Deo qui cœlum & terram moderatur, eum sua
 quida pro-

providenti dispensatione procurante. Rescivit vero Ans-
garius statim hoc sortilegium per suos amicos jubentes se spe
esse bona. Quin & id accidit, cum Rex indixisset publica co-
mitia missio baculo nunciatorio (bodusfla) juxta antiquum mo-
dernumque morem in celeribus negotiis; ut magna discor-
dia concitata, quidam surgens ex multitudine, diceret: Au-
dite me Rex & populares omnia! Constat invocantes hunc recens
prædicatum Deum omnesiri adjutum; quod ille solum potens sit ad o-
pitulandum. Atque hoc cum etiam nos simus experti sub nostris pericu-
lis variis; Cur igitur nunc cunctamur recipere probatum, aut cur
aspernamur faveantem? solvere, solemus longo itinere. Dorstratum, ad
accipendum baptismum, (en nostros ista tempore domi habuisse Evang.
præconiū; & saltem baptismi causa excunrisse ad exteriores, ac tunc quidem
in Belgium, forsitan propter successore Willebrordi, &c.) & domi nunc ba-
ptizantes ministres negligimus? qua voce omnes comoti, uno ore
unoq; Spiritu concluserunt permanere debere hos Dei mini-
stros, ac suis sacris in vigilate: q; Ansgario itidem extemplo in-
notuit. Mox ergo illi facta potestas per regnum ædificandi plura
templa publica; & operib. præfactus Heribertus ejus ex sorore
nepos, ac quod ex hoc loco notari debet. Ansgario omnino posterior, secus
quam nostratū multi salva hac histria sibi ante falso persuasisset. Huic
Heriberto ut commode defungeretur sacris, statim à Rege da-
tum prædium in Vîrklö & adjectum aliud emptum ab Ans-
gario tunc Dēi gloriam & consanguinei salutem sollicito.
Atq; sic hisce pie justeq; dispositis, postquam Rex se verum
Christianum professus esset, recepissetq; ejus religionis se
fore patronum æternum, noster Ansgarius ex Svecia iterum
solvit, ac ad sedem suam ArchiEpiscopalem se recepit.

XXIII. Videbatur nunc initium Christianismi in Svecia
haudquaquam tenue: sed quod tamen totum facili negocio
potuit extingvi, vel langvore infirmitatis vel insidiis Satha-

næ. Itaque pro bonitate sua sicut DEus olim doctrinam suam miraculis confirmavit ; sic voluit nunc facere unde recentis hæc doctrina apud vulgus Svecorum fulciretur ; imo, publice adprobaretur. Curlandia paruit olim Svecis : nunc vero renuit illa eidem amplius vestigalis esse : animo libertatem spirans, sed ad eam parandam vix viribus sufficiens. Hæc cum audissent Dani spe potiundæ provinciæ ac bonorum ibi diripiendorum, classe in eam feruntur magna ; sed mox multis amissis repelluntur à ejus civitatibus congregatis ad eos terra sua abarcendos. Movit & Svecos parata ibi præda: Ergo tam ad redigendum Curlandos in obedientiam, quam quia gloriosum fuit vincere quos non sustinuissent Dani, Svecorum Rex Olaus justo exercitu ad eam transmittit, improvisaq; excursione facta, urbem Seburgum expugnat ac bonis direptis accedit. Hinc alacrior factus relictis navibus Apuliam usq; contendit. Sed Apulenses non magnopere sibi ab adventu ejus timuerunt : indè per octiduum quotidiana pugna, multisq; desideratis vicem tam cœsorum cœperunt Sveci angi, quam suam, quod procul à navibus digressi, nec sufficerent urbis expugnationi, nec tutum ad classem haberent regressum. De summa itaq; rei suspensi forte experiuntur apud suos Deos, vincerent nè an deducerentur salvi ad classem ? Nulloq; Deorum annuentे vel auxiliari volente, jam non luctus modo & metus redintegratus, sed quoq; liberius missæ quarelæ. Omnibus itaq; anxiis nonnulli mercatores: Recordamur, inquit, Christianorum Deum sollicitatum libenter suisvenire subſidio: Ac quia novimus ipsum esse potentem: experiamur ajunt, annon ille accipiat h. v. nostra vota nobisq; succurrat? Decernut ergo mox forte quid esset faciendū, ac quia illa ostendit Christum Deum potentem, inde animis conceperunt victoriam ac ad urbis expugnationem feroceſ contendunt. Tum oppidani alloquentes Olauum ejusq; milites: Placet ajunt, magis pax vobiscum, quam bellum... quare acceptis armis ac bonis, qua paulo ante vel à Danis cepimus vel à Vobis, pacem nobis date. Pondo argenti constabit Vobis unicujusq; nostri anima quorannis, & obſides non future unquam in posterum rebellionis, ipsi deponite. His conditionibus pax facta; & Olaus acceptis 30 obſidibus, onustus auro, argento ac omnis generis suppellectile in Sveciam gloriōsus revertit: ubi ipſe cum sociis ducibus

at militibus deprædicat bonitatem ac potentiam Christi, qui vocatus in subsidium sese ex angustiis eripuisset ac juvisset. Ortaq; hinc non modo reverentia religionis paulo ante suscepæ; sed & accusus in plurimorum animis ingens ejus ardor, sufflante admonitionib. singulorum corda Heriberto, post discessum Ansgarii Sacrorum per Sveciam ut modo dictum, fidelis antistite.

XXIV. His per Sveciam gestis jam à piratis Nordmannis occiditur Ericus Rex Daniæ, ac cum eo multi principes & nobiles, quorum pleriq; fuerunt Ansgarii nostri boni amici & fautores. Ex desiderio igitur eorum suboritur nostro magnus luctus. Succedit inde in Daniæ regnum alius Ericus: cui ceu juveni persuasit comes quidam Slesvicensis, ut destrueret templum Slesvigæ extructum, id quod etiam factum tanto terrore, ut nec sacerdos quisquam ibi amplius subsistere auderet. Confugit sub hanc tantam procellam Ansgarius ad preces, & Deus mox Regem convertit, ad mentemq; prioris Erici reduxit; qui igitur ex eo non modo templum suæ sedi restituit, revocato ad sacra priore præsule, sed & perpetuo odio damnavit Comitem qui fuisse auctor prioris demoliendi. quin & campanam dedit hic Rex Ericus restituto templo, & mox aliud templum in civitate Ripensi jussit pon.

XXV. Sic ordinata Dania Heribertum suum evocavit Ansgarius ex Svecia, & illi substituit Aufridum Danum. Sed istantum tres annos hic fuit, antequam fatis decepsit. Mittitur ergo in ejus locum Raginbertus vir probus ac devotionis raræ, sed qui in Sveciam non venit, fatis præcipientibus ejus usum. Accessit vero alias nomine Rimbertus, qui & populo fuit acceptus, & apud nos postea consenuit sacrorum curis.

XXVI. Atq; tantum de Ansgarii cura in ecclesiam Christi: nunc aliquid adjiciendum de ejus vita probitate ac exitu. Ansgari⁹ noster puer studuit impigre pietati ac integritati. qua utrāq; virtute sic excelluit, ut non tantum commilitonibus esset admirationi, sed & senibus exemplo. Cum primis respexit ad vitam S. Martini & ad ejus exemplum veste setacea incessit vestitus. Cellam quoq; habuit quam ceu requiei delicium concendit rarius cum familiaribus: at quam intravit identidem precib incubitus. Parsimonia domuit suum corpus, ultraq; dimensum nec panis nec aquæ ei unquam objecit quicquā. Sollicitabatur sèpius insidiis diaboli superbia ac opinione justitiae,

sed

sed tamen precibus mox victore evasit. Senex cum Jejunii prioris molestiam non ferret, aqua usus est cerevisia temperata. Libenter habuit sacras conciones ad populum, quem dolore, lacrymis, indicibusque pænitentiae aliis concitavit in pietatis ardorem. Scripturam legit frequenter, & quodlibet caput lectum auxit devota mediatione, quam dixit saccaricum panem. Inter vacandum delectabatur neckendis retribus memoria Apostolorum, qui piscaores fuissent. Scripturam semper sic legit, ut exakte sciret quibus capitibus uteretur vesperi, quibus mane, quibusque noctu. Singulorum vicem infirmam doluit vehementer: & præ omniis aliis se fatebatur magnum peccatorem. Juvit suis opibus pauperes non tantum diocesanos, sed & procul habitantes. Bremæ Nosocomium erexit, in cuius sustentationem ordinavit suarum parochiarum reditus. Decimas suas distribuit inter orphanos & viduas, quemadmodum etiam Eremitis ut vacarent religioni fideliter, ubique succurrerit: Atque hæc omnia fecit propter nomen & gloriam Jesu Christi. Inclaruit quoque aliquot miraculis divinis: Ostergenses in Frisia contra concessionem ejus violarunt Sabbathum fœni versione intempestiva: at mox Deus illos ulcisebatur sic succenso fœno, ut intelligerent insui pænam cœlitus demissam flammam.

XXVII. Est & aliud miraculum, forsan itidem tenuè vel nullum dum causa principi relinquitur suum opus, cujus nomine hic noster celebratur: clarus Nordalbingenses ejus diocesani suos fratres Christi: qui effugisset claustra gentiliū, aut incacerarunt, aut vendiderunt &c. hos patiter movit Deus Ansg. præsente, ut illos deposita saevitia manumitterent &c.

XXVIII. Quot vero hic noster precibus iuvit, qui sanitati restituebantur, longum est dicere. Suscepit Episcopatum vir 34 annorum, & eum gesuit ad annum vita sua 64. Semperque damnatis suis meritis, ad superabundantem gratiam Jesu Christi Iustificandus anhelavit, id quod etiam amico se consolaturo ex meritis palam respondit; omnia ut Christus Jesus in variis adparitionibus ante obscurius, at nunc palam eum docuisse, conf. sup. pag. 460. 463.

XXIX. Tandem omnibus defunctus ac malis non paucis defatigatus, postquam etiam nonnullias suæ religionis vanas ceremonias in usu candelarum &c usurpasset, commendata sua anima in manus Domini, quiete ex hac lacrymarum valle decessit.

Optime spesi Adolescenti

Dn. PETRO JOHANNIS SERLACHIO, optimorum
parentum filio fravissimo, In Historiâ Sveo - Gothicâ Sacra
publicè sese exercenti, amico per dilecto.

INter præcones post PETRUM, præside PETRO
Gothorum primos cum pie PETRE locas
HERBERTUM; sic ANSGARIUM post ordine ponis
Ceu statuunt magni nominis ante VIRI
Fratres qui fuerant GOTHI, re & nomine MAGNI
Qvo titulo dignos Roma per ampla docet;
Plura sed assiduo didicisti tempore PETRE
Qvis Modus in patriâ religionis erat:
Unde vides quantum faciat discriminis illud
Disce sed à Doctis, discere quæque voles:
Nunc animum pascis pariter cum corpore, quando
Mensam Doctoris Bång venerare vigil;
Sic te annis paucis plus profecisse videbis
Quam multis multi qui sine lege student.

Fausti omnis Ergo L. Mq

ANDREAS PETRAEUS
Acad. b. t. Rector.

Hospiti suo per dilecto:

Producimus in lucem Ornatisse SERLACHI, vitam S. Ansgarii,
qua cum dispendio veritatis in punctis non paucis aliquamdiu latu-
erat sepulta. Prosperet Deus fata ejus, ut quemadmodum olim Nostro-
rum non pauci ipsius auctoris præconio sunt capiti, sic sine non pauci-
ores qui nunc occasione ejus vita in Dei laudem devotie effunduntur.
Tu Domine SERLACHI eam sedulus evolvis ac pariter occasione ejus
pe adcingis ad tuendos locos Theologicos de imagine Dei, de gratia
Dei tam vocationis quam justificationis, de miraculis, invocatione
Sanctorum, purgatorio &c, qui in hac nostra elaboratione urgentur.
Probo conatus tuos, eosq; adjuvo quantum possum, nec in tam nobili
materia, bona indolis ac exercitii publici specimen dedisse, credo quod
te unquam paeniteas: Vale.

JUVENI Literarum Humanitatis cultura Ornatusissimo,
Dn. PETRO SERLACHIO Academæ Aboënsis alumno
industrio; Disputatione publica de antiqua Sveonum religione
semet exercenti:

Q Vid faciat seros ut durent acta per annos?
Annales lecti secula prisca dabunt.

Qvos tu SERLACHI renovans indagine magna;
Vix fugies laudes posteritatis. age!

Relligio fuerit qvæ qvondam gentis avitæ
Svecanæ, est dignis commemoranda modis.

Ansgarium, Herbertum, Sigfridum aliosq; Sacrorum
Heic mystas, celebrant acta vetusta satis.

Sedulus hæc volvens, post hinc celebraberis ipse;

Qvod juvenis discas tempora prisca. Vale!

Honoris & fausti omnis ergo adclamabat
JACOBUS FLACHSENIUS
Fac. Phil. Dec.

πρὸς τὸν νεανίσκον σπουδαιότερον ΠΕΤΡΟΝ ΣΕΡΛΑΞΙΟΝ

περὶ φάνησις χειριστική

Hμέν τισθία ἄρχη Φρονήσεως Τε καὶ σοφίας ὥρθως καλεῖται.
Διὸ τὸ εἴναι σύντην μάρτυρε τῶν χρόνων, Φωτεινὴν ἀλήθειαν,
ζῶσιν μνήμην, παιδευτὴν τὴν βίον, καὶ τῆς ἀρχαιοτήτου ἐρυθῆν. καλὸν
εν ἔργον ἐπιχείρεις τῆς Ἰσοχείας ἀνθεπών, σπένσον αἰς ἡρέων καὶ καρ-
πὸς σοι ἑστέαι τολὺς. Ἐρέωσο.

ERICI FALANDRI
Heb. & Græc. Ling. P. P.

Præstantiss: Dn. RESPONDENS.

EX Historia, non exterrum nationum, sed nostra Patria elegan-
tissimam materiam suscepimus defendendam; que non horridas
qvædam & directas acies describit, non pieta auro gentium agmina
producit, non vastationes Regnorum ab ambitione ortas, ab invidia
promotas, à vi & fmude cumulatas, immensa cum evolvit; Sed
que illa que heic circa Religionis initia olim contigere Gravi stilo
à judicio acri exponit, qvæ sanè scientia, tanto magnificenter.

rem.

serati, cuiuscunq; ordinis, illibatum decus illustrat, quanto proprius
ad archetypi formam accesserit. Ad gloriam vero maximè pertinere,
ut de tanto argumento sincera dicantur & proba, arbitratur ille, qui
huic Tuo conatu, & consimilibus, felicem successum adprecatur.

DANIEL ACHRELIUS.

Prastantissime Domine PETRE SERLACHI,
Commilito Optime,

MUltis, ut Tibi ingenuas animi dotes congratuler, certè minus
nunc necessum duco: quantum Tude Meo in Te animo es cer-
tior, Certissimo Maximam partem juventutis Academicæ καλῶς
μέν τρέχειν, ἀλλὰκτος τῆς ὥδης, Te veræ Sapientiæ semitæ insistere,
adeoq; Deo, Reipublicæ, Tuis, Tibi, imò mihi, quantum ætas ac-
creverit, tantum dilectiorem futurum, scilicet semper Tu

GABRIELI WALLENIO A.F. Westmann.

Prastantiss. DN. PETRE SERLACHI,
Sympatriota & amice plurimum honorande,

MOrtalium cuig; à naturā non tantum scire velle datum est, sed etiam
inditum ut in estimatione & fama esse velint opud viros, virtu-
te, & eruditione illustres. Magnorum quippe virorum amore, studijs
nunquam pabulum dari potest jucundius. Ut enim equum plausus in
cursum: Sic laudes & approbatio praeceptorum, multa ingenia ad alta
& quevū bona incitant & accendent. Favorem ergo, vel gratiam
bonorum nemo unquam facilius sibi potest conciliare, quam si studio-
rum & bonarum literarum strenuus extiterit cultor: illæ enim nomi-
na nostra non solum hominibus inferiora sortis, sed etiam Regibus,
principibus & viris quorumlibet ordinum, magnoperè commendant.
Te itaq; Suaviss. Serlachi, opera pretium fecisse quivis serena me-
cum mentis testabitur: dum illas amplexus es Musas, quæ lato trami-
te te ad sapientiam & virtutem ducunt, tuamq; famam templo Me-
morie affixam, in longam atatem posteris servant superstitem. Nuns
quam enim quis heredibus tantum relinqueret potest Thesaurum quan-
sus est bona fama, cui comes est pietas. Hacce autem duo nobis dum
suppetunt, cetera omnia facile consequemur. Fama tantum longa,
bonis

bonis studijs, artibusq; parari potest, & deniq; bona hic vita, aeterna
in celo fruemur. Vale! & mihi porrò ut hactenus favisti fave, qui ero

T. semper addict,

HENRICUS J. SAVONIUS.
Nyland. R. Stipend.

Exercitij hujus elegantis utilitatem, dum omnes satis superq; loquā-
tur, non multis Tc, Frater Charissime, detinebo. Historiarū namq;
notitia animos mortalium illustrat ab infelicitate tenebris vindicat, pru-
dentiam conciliat, sapientiam alit; Judicium & ingenium informat.
Si verò hac destituatur homo, in densissimis palpitat tenebris, Divino-
rum operum & rerum gestarum ignarus? Tuos proinde laudo cona-
tus, Historicos Patrios qui volvis, revolvis, manu versas nocturna diur-
naq;, ut vel ex hac Sancti Ansgarij publici quantum constat, apud
nostros Verbi Dei Praeconis vitā colligere facile possum, te nosse ex
qua eat quid in patria olim & longa ante nostra tempora gestum sit.
Perge ut cœpisti in posterum, Contubernialis favissime, & cum finem
aliquando Divina auxiliante gratia attinges, quem exigit patriæ com-
modum, optant Parentes, sperant Amici, proprij nominis honos &
proximi salus experunt, dum vivere Te dignum seri cupient Nepotes.
Perge inquam ut cœpisti & semper vale, certissimus calidum hocce vo-
tum fraternum amorem expressisse festinanti calamo

JOHANNIS SERLACHII,

Maxima qidem pars studiosorum artibus liberalibus assiduum videtur navare ope-
ram, dum mirari satis non possum, minima qvod pars brabeum. conseqvatur Multi
in pulvere scholastico confenserunt, nec longius ire desiderant. Quid & in academijs
sadem pestis qvod graffetur negare certe non possunt studiosorum nonnullorum mores
& ingenia exprimere possunt. Te vero Committe optime rito magnifica qvadam vers-
borum pompa, ut deceret, extollere, sed hoc solum pronunciare, discursum hunc
de S. Ansgarij vita ostendere copiose PETRUM SARLACHIUM non fuisse alium;
qvam qvi qvamdiu apud nos hic fuerit Aboz, semper Doctorum solidæq; eruditio[n]is
studiorum & amantium amaverit consortium: qvod in posterum Te impensis amaz-
turum certo scio. Nam dura sic pergis, Deus Te in sui gloriam & Reipub. Emolumen-
tum servabit, & propediem Parentes ex Te, qvod sperant, solatium, Amici gaudi-
um haurient, inter qvos memor esto Tui,

Sympatriotæ & contubernalie
CAROLI Zimmermann.